

Lietuviškas paveldas ir lietuvybės pėdsakai Japonijoje

Deimantė ŽUKAUSKIENĖ

Tekančios saulės šalis – taip kartais yra vadinama Japonija, kurioje dažnas iš mūsų svajojame bent kartą gyvenime paviešėti. O joje jau apsilankę sako, jog Japonija svaigina, tai – visai kitas pasaulis, erdvė, kerinti ir įdomi. Tai šalis, turinti per 125 milijonus gyventojų. Kraštas, tolimas Lietuvai ne tik geografinė, bet ir kultūrinė, mentaliteto prasme. Japonija – salų valstybė, o didžiausios iš jų – Honšiū, Hokaidas, Kiūšiū ir Šikoku. Didžioji dalis salų kalnuotos, yra ir nemažai ugnikalnių. Sostinė Tokijas yra vienas didžiausių pasaulio miestų. Japonijos ekonomika stipri, šalis yra žymi moderniosiomis technologijomis. Čia puoselėjama tradicinė japonų kultūra, svarbią vietą joje užima kalba ir tradiciniai japonų menai, pavyzdžiui: puokščių sudarymo menas – ikebana, japoniškas popieriaus lankstymo menas – origamis, lėlės, keramika. Taip pat išskirtinę reikšmę kultūroje turi teatras, sodų priežiūra, arbatos gėrimo ceremonija, japoniška virtuvė, komiksai.

„Gabija”, ugnies deivė, Inami, Japonija, Algimanto Sakalausko nuotrauka

Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje[\[1\]](#) rašoma, jog Japonijos santykiai su Lietuva siekia dar XVII a., kai jėzuitų misijose Japonijoje buvo vienuolių iš Lietuvos. XX a.

pradžioje lietuvių belaisvių į Japoniją pateko per 1904–1905 m. vykusį Japonijos–Rusijos karą, kai kurie jų ten ir pasiliko. Iki Antrojo pasaulinio karo Japonijoje buvo nemažai lietuvių saleziečių misionierių. Vienas jų – Albinas Margevičius globojo japonų našlaičius ir gavo Japonijos pilietybę bei japonišką vardą ir pavardę (Rubino Hitoši). Per savo 1929–1933 kelionę po Europą, Afriką ir Aziją Japoniją aplankė Matas Šalčius, vėliau išpūdžius aprašęs knygoje „Svečiuose pas 40 tautų“. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę vis daugiau lietuvių į Japoniją atvyksta studijuoti japonų kalbos, kultūros, tobulinti savo profesinės kvalifikacijos ar dirbti.

Kalbant apie lietuvišką paveldą Japonijoje, įdomu, jog ne visas jis sukurtas pačių lietuvių, o dažnai būna ranką pridėję ir lietuvių darbus pamėgę japonai. Apie keletą tokių vietų rašoma lietuviškų vietų ir paveldo užsienyje tinklapyje „Gabalėliai Lietuvos“ [2]. Iki 2012 m. Tokijuje veikė Žemaičio muziejus. Jis buvo skirtas įamžinti ne Lietuvos etnografiniam regionui Žemaitijai, o lietuviui gitarų gamintojui Antanui Kazimierui Žemaičiui, kuris prisistatydavo tiesiog Tониu Žemaičiu. Lietuvių meistro graviruotais ir perlais inkrustuotais instrumentais grojo tokios žvaigždės kaip Ronny Woodas iš *The Rolling Stones*, Ericas Claptonas, Jimis Hendrixas ir kt. Žemaičio instrumentai tebėra populiarūs Japonijoje ir dabar. Kitas muziejus Japonijoje, Otaru mieste, paskirtas Lietuvos dailininkui Stasiui Eidrigėvičiui kartu su vietine dailininke Hiroko Mori, o štai Inamio miestelyje stovi medinė 3,4 m lietuvių ugnies deivės Gabijos skulptūra, kurią čia dar 1999 m. tarptautinės stovyklos metu sukūrė ir pastatė skulptorius Algimantas Sakalauskas. Hirošimoje galėtume rasti ir įdomią parduotuvę „Mažoji Lietuva“ („Little Lithuania“), kurią įkūrė japonai, apsilankę Lietuvoje ir itin susidomėję lino dirbiniais bei lietuviška kultūra. Įdomu, kad vis daugiau japonų atvyksta į Lietuvą susipažinti su istorijos ir kultūros vertybėmis, pasigrožėti visame pasaulyje žinomais unikaliais gamtos kampeliais, paskanauti lietuviško maisto, pasidomėti lietuviškais sodais. Lietuviai, kaip ir japonai, labai vertina ir puoselėja savo tradicijas ir papročius, kuriuos perduoda iš kartos į kartą. Mus taip pat vienija pagarbus požiūris į savo gamtą ir kultūrą.

Lietuvių bendruomenė Japonijoje. 2021 m. Japonijos lietuvių bendruomenės nuotrauka

Pastaraisiais metais kultūriniai ryšiai tarp Japonijos ir Lietuvos vis plėtėja ir gilėja. Lietuvių bendruomenė Japonijoje įsteigta 2005 m. sausio 10 d. Steigiamajame susirinkime dalyvavo 28 žmonės. Tikslus narių skaičius dabar nežinomas, nes jis nuolat kinta: vieni žmonės atvažiuoja, kiti išvažiuoja. Daugiausia lietuvių gyvena Japonijos sostinėje Tokijuje, o kiti išsibarstę po įvairius šalies miestus. Nors lietuvių Japonijoje nėra daug, tačiau jie yra gerai integravęsi, įsilieję į šalies gyvenimą. Tai daugiausia aukštųjų technologijų profesionalai, dirbantys su informacinėmis technologijomis, lazeriais, studentai, siekiantys mokslo aukštumų pirmaujančiuose Japonijos universitetuose, taip pat ir čia susikūrusios mišrios šeimos. Bendruomenės tikslas – išlaikyti tautiškumą, puoselėti lietuviškas tradicijas, tautinį auklėjimą, lavinimą ir plėtoti kultūrinius ryšius su Lietuva. Bendruomenės įsteigimas reiškė ir galimybę vietos lietuviams susitikti bei pažinti vieniems kitus, palaikyti svarius tarpusavio ryšius, dalytis aktualia informacija, žiniomis bei teikti tarpusavio pagalbą. Japonija – ypatinga šalis, todėl ne vienam atvykusiam gali praversti čia anksčiau apsigyvenusiu lietuvių teikiama informacija ar patarimai. Dažniausiai lietuviai susirenka Lietuvos ambasadoje Tokijuje Kalėdų, Velykų proga ar paminėti Vasario 16-osios. Plėtojami Japonijos ir Lietuvos ryšiai, pristatomos Lietuvos tradicijos, organizuojami įvairūs renginiai, kur pasakojama apie mūsų šalį. Bendruomenės naujienas galima sekti *Facebook* puslapyje *Japonijos Lietuvių Bendruomenė – Lithuanian Community in Japan*, kuriame

skelbiama visa aktuali informacija ir renginių kalendorius. Šiuo metu bendruomenės valdybos narės yra pirmininkė Daiva Maekawa, pirmininkės pavaduotoja Ramune Kondo ir Giedrė Oki - lietuvių bendruomenės *Facebook* puslapio administratorė, Japonijos lietuvių mokyklėlės „Pelėdžiukai“ įkūrėja ir mokytoja, virtualios lituanistinės mokyklėlės „Aušra“ viena iš sumanytojų ir grupės „Smalsutis“ mokytoja.

Pastarieji metai buvo nelengvi ir kiek mažiau produktyvūs lietuvių bendruomenių gyvenime visame pasaulyje. Tačiau namuose įkalinęs virusas ne vien tik apribojo ar sustabdė tam tikras veiklas, bet ir suteikė galimybę eksperimentuoti, ieškoti. Į internetą kėlėsi įvairūs susitikimai, renginiai, karantino metu susikūrė virtualios lituanistinės mokyklos, pavyzdžiui, „Aušra“, kurioje lietuvių kalbos mokosi vaikai iš 12 Rytų, Pietryčių Azijos ir Okeanijos šalių. Įvairios kultūrinės veiklos, projektai turi didelę įtaką bendruomenės plėtrai, vystymuisi, tad džiugu, jog „gyvų“ renginių, veiklų daugėja ir Japonijos lietuvių bendruomenėje.

2021 m. balandžio 13 d. Lietuvos Respublikos ambasada Japonijoje kartu su Japonijos lietuvių bendruomene tradiciškai kvietė šalyje gyvenančius lietuvius švęsti pavasarį ir paminėti Atvelykį. Šventė vyko Tokijo Arisugavos (*Arisugawa*) parke, kur susirinkę lietuviai su vaikais rideno margučius, varžėsi estafetėse ir dalinosi išpūdžiais. Birželio 19 d. Japonijos lietuvių bendruomenė ir Lietuvos ambasada surengė tradicinį Joninių susibūrimą ambasados patalpose. Renginio dalyviai sugiedojo Lietuvos himną, žaidė tradicinį žaidimą, vaišinosi lietuviška kepta duona. Taip pat Japonijos lietuviai prisijungė prie akcijos „Tautiška giesmė aplink pasaulį“ ir visi kartu giedojo Tautišką giesmę.

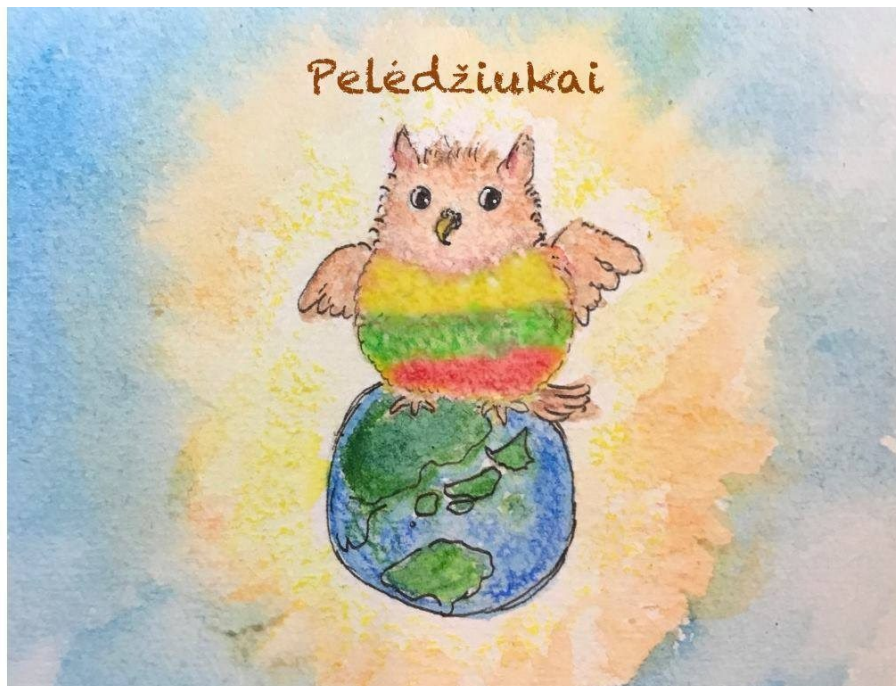

Tautinio kostiumo pristatymas Lietuvos ambasadoje Japonijoje. Nuotr. Lietuvos ambasados Japonijoje

Kaip labiausiai išsimintinus 2021 m. renginius galima būtų pažymėti rugsėjo 12 d. įvykusį Japonijos lietuvių bendruomenės kartu su Lietuvos ambasados organizuotą renginį „Lietuvos tautinio kostiumo ir liaudies dainų pristatymas Japonijoje“. Renginio svečiai turėjo galimybę susipažinti su tautinio kostiumo skirtumais etnografiniuose Lietuvos regionuose, pasigrožėti pačiais kostiumais, kuriuos demonstravo bendruomenės ir ambasados atstovai, ir pasiklausyti gyvai atliekamų liaudies dainų. Ambasados duomenimis, renginyje dalyvavo Lietuvos ir Japonijos draugystės asociacijos nariai, Japonijos užsienio reikalų ministerijos, vietinės valdžios atstovai, taip pat Kimono akademijos nariai, meno atstovai ir žurnalistai, lietuvių bendruomenės nariai.

O štai gruodžio 12 d. ambasadoje įvyko Japonijos lietuvių bendruomenės kalėdinis renginys, į kurį susirinko net beveik pusšimtis Japonijoje gyvenančių lietuvių su šeimomis. Lietuvių bendruomenės vaikai išvydo lietuvišką lėlių teatro spektaklį, žaidė žaidimus ir sulaukė Kalėdų Senelio, vaišintasi lietuviškais patiekalais. Susitikimo metu lituanistinės mokyklos Japonijoje „Pelėdžiukai“ direktorei ir šiuo

metu vienintelei mokytojai Giedrei Oki buvo įteikta LR užsienio reikalų ministerijos padėka už indėlį puoselėjant lietuviškumą.

Pelėdžiukų mokyklėlės logotipas

Lituanistinės mokyklos „Pelėdžiukai“ pirmoji pamoka įvyko 2019 m. vasario 10 dieną, tačiau dėl kilusios pasaulinės pandemijos mokykla savo veiklą atnaujino neseniai. Lituanistinės mokyklos poreikis tik didėja, kaip didėja ir mažųjų lietuviukų skaičius lietuvių bendruomenėje Japonijoje. Mokyklėlė orientuota į 3–8 metų vaikus, tačiau jaunesni ir vyresni taip pat yra laukiami. Pamoka trunka apie valandą. Su vaikais mokyklėlėje kalbama jiems aktualiomis temomis, gilinamasi į žodyną. Visa tai dažniausiai pateikiama per žaidimus. Taip pat vyksta kūrybinė dirbtuvėlė, mokomasi lietuviškų dainelių, žaidimų. Numatoma, jog vaikai čia sužinos ir daugiau apie Lietuvą, jos kalbą ir kultūrą, šventes, tradicijas, istoriją. Vaikams pamokos patinka, todėl tiek jie, tiek mokytoja laukia smagių susitikimų.

Kaip jau minėta, dar viena veikla, prie kurios prisideda Giedrė Oki – jungtinis Japonijos ir Taivano lietuvių bendruomenių projektas, tuoj švęsiantis vienerių metų jubiliejų. Tai virtuali lituanistinė mokykla „Aušra“, įsteigta dviejų lietuvių mamų – Japonijoje gyvenančios Giedrės Oki ir Taivane įsikūrusios Aušros Andriuškaitės – iniciatyva. Pamokos vyksta virtualiu būdu *Zoom* platformoje šeštadienio rytais. Šiuo metu mokykloje dirba 4 mokytojos ir veikia 3 grupės: mažųjų grupė „Smalsutis“ (3–7 m.) ir vyresniųjų (pažengusiųjų ir pradedančiųjų)

grupė „Gintarėlis“ (8-12 m.). Šiuo metu grupėje „Smalsutis“ yra 17 vaikų, grupėje „Gintarėlis“ – 5. Mokyklėlės misija – sudaryti jaukią virtualią mokymosi aplinką, kurioje vaikai jaustųsi laukiami, palaikyti jų smalsumą, išryškinti gabumus, skatinti kalbėti bei bendrauti lietuviškai, supažindinti su lietuviška kultūra, papročiais ir švęsti svarbiausias Lietuvos šventes.

[1] *Japonijos lietuviai*, [interaktyvus], [žiūrėta 2022 m. sausio 22 d]. Prieiga per internetą: < <https://www.vle.lt/straipsnis/japonijos-lietuviai/>

[2] *Japonija*, [interaktyvus], [žiūrėta 2022 m. sausio 22 d]. Prieiga per internetą: <<http://global.truelithuania.com/lt/japan-366/>

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

www.pasauliolietuvis.lt

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

